

Шовкопляс А.Ю.

студентка,

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ФЕЛТІНГУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Особливе місце у навчанні студентів закладів вищої освіти посідають заняття з декоративно-прикладного мистецтва. Його сфера охоплює фелтінг, батик, декупаж, вишивка, гобелен тощо. Зокрема, фелтінг є унікальним у вирішенні завдань естетичного виховання студентів. На даний час перед педагогом стоїть важливе питання, як перед сучасними студентами говорити новітньою мовою, як донести всю важливість інформації та зробити цікаве заняття.

У науково-методичній літературі навчанню валянню з вовни присвячено праці Корнієнко А.В. [4], Лізунова С.В., Ліпіліна Д.А., Ооржак Д.А. [5], Хворостова А.С. [3]. Автори переконані, що заняття фелтінгом сприяють відчуттю нерозривного зв'язку з українською культурою, її традиціями, духовним світом народу.

Дослідниця Ооржак Д.О. наголошує: «Так, як виріб повністю виконано з вовни тварин, то його можна вважати екологічно чистим, тому що не вимагає додаткової хімічної обробки і не сприяє забрудненню навколишнього середовища» [1, с. 8]. Отже, актуальність цієї техніки обумовлена її відродженням та масовим поширенням.

Метою нашої статті є обґрунтування методики проведення заняття з фелтінгу для студентів на заняттях декоративно-прикладного мистецтва в вищих навчальних закладах.

На перших заняттях необхідно провести ознайомлювальне заняття щодо декоративно-прикладного мистецтва взагалі. Декоративно-прикладне мистецтво – це мистецтво виготовлення побутових предметів, що мають утилітарну функцію і разом з тим естетичні художні якості. До декоративно-прикладного мистецтва відносять твори, виконані з різних матеріалів (дерева, глини, каменю, тканини, скла, металу тощо). Воно остаточно формується за умов виділення ремесел у самостійну галузь виробництва. Декоративно-прикладне мистецтво диференціюється у функціональному плані (костюм, меблі, посуд, іграшки

тощо), за матеріалами (метал, кераміка, скло, фарфор, фаянс, дерево, пластик тощо), за технологіями (розпис, різьблення, чекання, ткацтво, вишивка, вибійка) [1].

Доречним може бути звертання до праць А.С. Хворостова [2], в яких автор визначає місце народного і декоративно-прикладного мистецтва у взаємозв'язку між естетичним, трудовим вихованням і художньою освітою.

Цикл лабораторних занять дозволить студентам ознайомитися та опанувати валяння з вовни. На ознайомчих заняттях пропонуємо надати інформацію про основні техніки валяння. Валяння (або валка) – виготовлення вовняних виробів та їх ущільнення способом зчеплення і переплетення між собою волокон вовни.

У валянні використовують особливості будови вовняних волокон та їхні фізико-механічні властивості (пластичність, високі пружність та розтягуваність, здатність скорочуватися, звиватися тощо). У процесі валяння вовну розпушують, замаслюють і змішують, з суміші утворюють вату, а з неї – нашаровуванням готують основу за формою виробу. Основу ущільнюють, просочують розчином сірчаної кислоти і звальюють, після чого вдаються до опоряджувальних операцій

Способом валяння виготовляють сукно (з попередньо витканої на верстаті вовняної тканини), повсть, бурки, кошми, повстяні килими, пітники для сидел, валянці, повстяні черевики тощо. Кустарні майстерні, в яких здійснювалося це виготовлення, носили назву валяльні (сукновальні, валюші) [5].

Люди виявили здатність вовни звальюватися близько 8000 років тому. Для валяння використовували знайдені залишки шерсті тварин. Після одомашнення дрібної рогатої худоби стало можливим використовувати вовну тварин після підстригання [6]. Є навіть легенда про те, що перший валяний килим з'явився в Ноевому ковчезі. Вівці, що пливли в ньому, трималися купи, і коли їх шерсть падала на підлогу і намокала, вона збивали її копитами. Коли ж всі покинули ковчег, то побачили, що на підлозі лежав красивий валяний килим.

Валяння поділяється на вологе та сухе. Вологе валяння застосовують зокрема для отримання виробів, у яких волокна вовни сплутуються між собою під впливом води. Сухе валяння застосовують для створення об'ємних предметів: іграшок, прикрас, декоративних елементів, у той час коли вологе: валянки, головні убори і т.д. Витрата вовни залежить від розміру і щільності виробу. Для м'якеньких на дотик іграшок потрібно

менше вовни, ніж для твердих. Крім вовни, для сухого об'ємного валяння потрібно мати голки. Вони виготовленні із загартованої сталі, тому достатньо пружні та не гнуться під час роботи. При втиканні голки у вовну насічки в нижній частині зачіпляють волокна й проштовхують їх в нижні шари, таким чином відбувається сплутування і досягається ефект звалювання. Форма зрізу голок може бути двох видів: трикутна та у вигляді зірочки [3].

Ознайомивши студентів з фелтінгом у образотворчому мистецтві та його різновидами, викладач цілеспрямовано керує навчанням студентів технікам валяння. Педагог пропонує створити студентам дві роботи в двох техніках сухого та вологого валяння. У вологому валянні доцільно створити картину А3 формату, а у сухому – іграшку середніх розмірів.

Викладач допомагає студентам у виборі техніки:

- витягування волокон дозволяє добре і швидко створити фон, який з довгих ниток виходить більш рівний;
- вищипування ниток підходить для створення «повітряних» деталей, наприклад, хмар, снігу і пуху, що додають картині невагомість та легкість;
- відривання волокон або їх нарізування годиться для дрібних об'ємних деталей, де їх можна укладати «купкою» або насипом;
- кожна техніка створює свій неповторний образ. З огляду на різноманітність кольорів вовни, яку пропонують в магазинах для рукоділля, можна створювати нові неповторні шедеври кожен день.

Під час роботи викладачеві слід стежити за тим, щоб голки не поранили руку: для цього потрібно працювати у сидячому положенні за столом, ноги повинні опиратися об підлогу, корпус потрібно тримати прямо або злегка нахилити вперед. Викладач також стежить за справністю голок, не допускає роботу незакріпленими голками для валяння. Так як голки для валяння вовни дуже ламкі, студенти не мають права допускати, щоб голки під час роботи, стикалися з твердою не призначеною для валяння поверхнею. Якщо ж в процесі роботи голки ламаються, то їх необхідно негайно обережно вилучити і дотримуючись правил – утилізувати [4].

Отже, завдання з фелтінгу спрямовані на розвиток технічних навичок. Студент оволодіває різними прийомами фелтінгу, розвиває фантазію, творче та просторове мислення, формує наполегливість, набуває адекватного досвіду роботи з традиційними матеріалами та інструментами. Більш ефективна індивідуальна робота викладача зі

студентами створює сприятливий мікроклімат у творчих групах, що, в кінцевому рахунку, дозволяє сподіватися на більш високий рівень виконуваних студентами підсумкових творчих робіт.

Список використаних джерел:

1. Шевнюк О.Л. Словник термінів образотворчого мистецтва. К., 2015.
2. Хворостов А.С. Декоративно-прикладне мистецтво в школі: Посібник для вчителів. М.: Просвітництво, 1981. 175 с.
3. Корнієнко А.В. Методика викладання декоративно-ужиткового мистецтва в позашкільних навчальних закладах. Мистецтво та освіта. Київ, 2017. № 3(77). С. 39-42.
4. Ооржак Д.О Дослідницька робота в техніці валяння з вовни «Квіти осені». Мистецтво та освіта, 2013. С. 6.
5. Валяння / Українська радянська енциклопедія: [в 12-ти т.] 2-ге вид. К. : Голов. ред. УРЕ, 1978. С. 116.
6. Технології виготовлення виробів у техніці валяння – на урок: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/tehnoligiya-vigotvlennya-virobiv-u-tehnici-valyannya-84154.html>